

JOHAN ZONNENBERG

Stella A-Z

ZILVER
BRON

© 2014 Johan Zonnenberg
© 2014 Zilverspoor
Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp: Studio Zilverspoor
Foto omslag: Krisztina Farkas/shutterstock.com
Typografie: Studio Zilverspoor

Redactie: Jos Weijmer

ISBN 978 94 9076 771 6
NUR 301

www.zilverspoor.com
info@zilverspoor.com
Facebook: [zilverspoor67](https://www.facebook.com/zilverspoor67)
Twitter: [@Zilverspoor](https://twitter.com/Zilverspoor)

*all you gotta do is
try a little tenderness
you gotta hold her
don't squeeze her
never leave her
yeah, you just hold her
and never ever leave her.*

*(uit: Try a little tenderness,
fluit: Herbie Mann)*

I've lost the very meaning of repose.

*(uit: It never entered my mind,
trompet: Miles Davis)*

Voor mijn moeder,
die regelmatig zei:

*'Ik ga liever zelf eerder dood
dan dat een kind van mij iets overkomt.'*

en voor mijn vader
die dan instemmend knikte.

Stella A-Z

A het eerste woord p. 11

1: FAMILIE

B de drie broers p. 17

C mijn ouders p. 25

D m'n vaders einde p. 31

2: IK

E klein kind p. 39

F havo p. 45

G vervolg'studie' p. 49

H het huis uit p. 55

3: MARTHA EN STELLA

I sokkensonnie p. 63

J aankondiging p. 73

K blijde verwachting p. 79

L geboorte p. 83

M eerste voortekenen p. 87

N onze huilbaby p. 93

O opbeuring p. 99

P adempauze p. 107

Q stella mortis p. 113

R uitvaart p. 119

S afscheid p. 129

4: MARIA EN HET KIND

T samenloop p. 137

U verkenning p. 147

V dichtmaat p. 153

W het kind en ik p. 159

X exit p. 165

Y bevestiging p. 173

Z een laatste woord p. 179

A

het eerste woord

‘Wij zijn hier allen tezamen gekomen...’

De uitvaartondernemer spreekt met strak gezicht over de hoofden van de paar mensen die aan het graf staan heen. Alsof hij het talrijke volk dat op iets meer afstand staat belangrijker vindt.

‘Misschien wil hij zo een warm wij-gevoel creëren?’ vraag ik me af. ‘Of door de anderen erbij te betrekken het “allen” meer volume geven? Of is het een subtiele manier van marketing, want uitvaartondernemers moeten ook leven?’

De gedachten die door je hoofd gaan terwijl je het kind van je vriendin begraaft! Met vragen die er helemaal niet toe doen.

Ik heb te maken met de dood van het kind dat hier begraven wordt. Ben er op mijn manier bij betrokken. En ik sta aan de rand van haar graf. Dát doet er wel toe.

Naast me staat Maria, de moeder van het kind. Mijn arm ligt troostrijk om haar schouder.

Overigens, het kind heeft een naam: Madelon. Maar ik zeg liever ‘het kind’. Dat geeft afstand, en

afstand heb ik momenteel hard nodig. De naam 'Madelon' maakt het allemaal te dierbaar voor me. Dat kan ik niet gebruiken, want ik moet wel verder.

Behalve Maria en ik zijn er geen direct betrokkenen. De weinige familie van het kind is overleden of op een andere manier vertrokken.

Het klinkt misschien erg zakelijk of zelfs hard, maar het feit dat er weinig tot geen nabestaanden zijn, scheelt wel een boel persoonlijk leed.

De vele mensen achter ons zijn geschokt door het trieste ongeval waardoor het kind is omgekomen. Maar na een paar weken praten die vast wel weer over andere dingen.

Mede door mij is het kind dodelijk verongelukt. Geen mens die dat weet, ook Maria niet, anders stond ik hier niet naast haar. Officieel is het omgekomen door een dodelijke val. Doodsoorzaak: gebroken nek.

'Noodlottig ongeval,' kopte het plaatselijk krantje dat zich specialiseert in diefstal, mishandeling, ongelukken en allochtonen.

Iedereen is begaan met de moeder en ook een beetje met mij, haar vriend. Omdat ik 'in de nabijheid was op het moment dat het ongeluk plaatsvond.'

Niemand vermoedt iets, want ik was officieel 'niet in de onmiddellijke nabijheid'.

Ik sta hier met een wirwar aan tegenstrijdige gevoelens: verdriet, woede, liefde, hoop. Het zijn grote begrippen met verraderlijk veel overlap. Daardoor wordt alles wat je ervaart vaag en kan je gemakkelijk verdwalen.

Maar door die vaagheid heen zie ik één beeld scherp voor me. Ik zie het kind in de baan van de wielen staan. Het kind met de dood in de ogen. En dan is het te laat om wat er gebeurt tegen te gaan.

Dat beeld strijdt om voorrang met het beeld van Stella, mijn dochttertje. Het is als kinderen die elkaar in een grimmig spel van de top van de heuvel proberen af te duwen. Alsof er daar geen plaats zou zijn voor twee.

‘Stof zijt ge en tot stof zult ge wederkeren.’

Terwijl de kist langzaam en onherroepelijk in het graf zakt, druk ik Maria wat steviger tegen me aan. Ze kijkt me aan en in die blik vertrouwt ze me haar diepe verdriet toe.

Het gekke is: ik heb het gevoel dat ik haar daarin kan troosten. Per slot van rekening weet ik precies hoe het voelt dat je dochter dood is.

En hoe kunnen mensen nu denken dat het kind van grote hoogte is doodgevallen, terwijl je met evenveel recht zou kunnen zeggen dat het is doodgereden? Tja, dat is een heel verhaal. Heb je even?

1

Familie

B

de drie broers

Laat ik maar chronologisch vertellen, anders raak ik de draad misschien kwijt. Als je zo'n kluwen steeds met een nieuwe draad probeert te ontwarren, raakt alles juist in de knoop. En dat zit het toch al.

Ik begin wel met m'n familie.

Daar hoef ik trouwens niet zo heel veel over te vertellen. Die hebben er hoogstens zijdelings mee te maken. Mede door hen ben ik wie ik ben. En dat speelt nu natuurlijk een rol. Maar het voorval met het kind en het doodrijden ervan, daar hebben zij niets mee van doen, alleen ik. Alles.

Ik heb twee broers en ben zelf het middelste kind.

Je leest wel eens in magazines van die artikelen over de positie van het kind in het gezin.

'Ben je eerste, tweede of derde kind? Dat heeft invloed op je gedrag. Ben je toevallig de oudste, middelste of jongste? Ook dat heeft gevolgen voor hoe je bent.'

Nou, ik kan je zeggen dat die verhalen voor ons helemaal klopten. In dat opzicht waren we alle drie modelkinderen. Alsof we heel jong al regelmatig

veel te vroeg bij de kapper zaten en alle tijd hadden die onzin te lezen en in ons op te nemen.

Mijn oudste broer is dus de mannetjesputter: dominant, grote prestatiedrang, door mijn komst snel jaloers. Ik drong zijn wereld binnen toen hij negen was. Wat was hij kwaad.

'Je moet wel aardig zijn voor je kleine broertje.'

'Waarom?'

'Omdat het je kleine broertje is.'

'Moet hij weten!'

'Ach, wat onaardig! Geef je broertje maar gauw een kusje om te laten zien dat je het niet zo meent.'

'Nee.'

Naarmate hij ouder werd, vond hij het steeds moeilijker om met wie dan ook te delen. Hij wilde alles onder controle houden. En alles houden zoals het was, want dat gaf houvast.

'Je bent precies je vader,' zei m'n moeder wel eens.

'Helemaal niet!'

'Je vader kan ook zo slecht toegeven.'

'Moet hij weten.'

'Maar je begrijpt toch wel dat je af en toe met anderen moet delen, al is het maar een klein beetje?'

'Waarom?'

'Dat maakt het leven een stuk prettiger voor je. Dat zul je zien.'

'Hoeft voor mij niet. Ik vind het prettig genoeg zo.'

M'n jongste broer is de flierefluiter. Die trok zich van niets en niemand iets aan. Hij was zo gewend in alles z'n zin te krijgen dat hij het niet kon geloven als het anders ging dan hij wilde.

'Ik heb er toch om gevraagd?'

'Ja, alleen, je kunt niet alles krijgen waar je om vraagt. Dat moet je ook leren.'

'Maar dat vind ik niet leuk. Echt niet.'

'Nou moet je ophouden met dat gezeur!' deed m'n vader dan zijn duit in het gezinszakje.

'Ik vind jullie helemaal niet aardig.'

En dan vertrok hij.

Doorzetten paste niet bij hem. Weglopen, met name voor problemen, was zijn succesnummer. Sommige mensen noemen dat 'avontuurlijk.' Daardoor, en door zijn uiterlijk, was hij aantrekkelijk voor veel mensen. Z'n juf op school smolt voor hem, elke dag weer.

'Zo hee, da's een lekker stuk!' hoorde ik de meiden later regelmatig over hem zeggen.

Waar mijn oudste broer star aan regels en traditie vasthield, zocht m'n jongste broer het steeds meer in extremen. Voor hem ging het dus ook op: de mooiste bloemen groeien aan de afgrond.

Over dat gezegde heb ik straks in een ander bestek nog iets te melden dat me verschrikkelijk dwars zit. Niet nu. Ik wil het chronologisch houden.

Ik hing eigenlijk een beetje tussen die twee in, als een pendule nu eens zwaaiend naar de ene kant en dan weer door naar de andere. Gelukkig had ik niet zo'n wijde uitzwaai dat ik me aan welke kant ook kon stoten. Ik bleef braaf tussen de lijnen die anderen voor mij trokken. Dat was al aan m'n eerste tekening te zien.

'Ohhh, wat heb je dat mooi gedaan. En zo keurig binnen de lijnen gekleurd! Goed, hoor.'

Ik ben de dromer. Ik leefde in m'n eigen wereld, die hier en daar samenviel met de wereld van anderen.

'Hij is zo rustig en wellevend. Wat een verschil met jullie andere twee zoons.'

M'n ouders keken meer dan een derde trots als ze dat over mij hoorden zeggen. Jammer genoeg voor hen was ik ook beslist niet prestatiegericht. Ik hield niet van drukte. Zelfs nu lig ik achter en bekijk ik bijvoorbeeld topfilms pas jaren later. Ik omarmde stilte en drukte die dicht tegen me aan.

'Je lijkt wel een kluizenaar,' zei m'n moeder regelmatig.

Dat was in ieder geval gedeeltelijk waar. Ik was een part-time kluizenaar, met m'n grot binnen handbereik.

Ik kon stilletjes in de huiskamer zitten lezen, buiten het rumoer dat de anderen maakten. Dan was er altijd wel iemand die vroeg waar ik was.

'Op z'n kamer zeker?'

‘Dat zal wel.’

‘Ooooneeee, dááár zit je.’

Vrijwel altijd was het m’n moeder die me toch zag zitten.

‘We dachten dat je al naar bed was. Maar je bent er nog. Hier, neem nog maar een biscuitje. En dan als een haas naar bed, hoor, want het is al laat.’

Op school ging het niet goed, maar ook niet echt slecht. De meester meldde bij mijn ouders: ‘Het is een rustig kind dat weinig met andere kinderen optrekt, maar wel contact kan leggen als dat nodig blijkt.’

‘Dus we hoeven ons daar geen zorgen over te maken?’

‘Nee, hoor. Meestal trekt dat wel recht op het voortgezet onderwijs. Nieuwe omgeving, nieuwe vriendjes en dergelijke.’

Na de basisschool ging ik naar de brugklas havo-vwo. Het werd havo.

Bij een oudergesprek over mijn prestaties zei mijn mentor: ‘We hebben de indruk dat er veel meer in zit, maar op een of andere manier komt het er niet uit. Hij heeft er wel de capaciteiten voor, denken we. Maar daar kunnen we moeilijk achter komen. Hij zegt niet veel. Is een beetje een Einzelgänger. Niet verontrustend, hoor, maar veel op zichzelf. Heeft wel zijn werk steeds redelijk in orde. Als hij nou eens echt z’n best ging doen...’

‘Ja, thuis zit hij wel regelmatig te werken, zien we. Daar kan het niet aan liggen.’

‘Nou, dan wachten we het nog even af. Hij moet toch een keer het licht zien, zou je zeggen.’

Het havo-examen haalde ik, zelfs met meer punten dan nodig. In vraagstukken met meer keuzes ben ik altijd goed geweest - en in kansberekening.

Ten aanzien van de wereld had ik een grote terugtrekkingskracht. Daardoor was ik het lievelingetje van m'n moeder en de ergernis van m'n vader.

Mijn moeder begreep er niets van, maar voelde het wel aan. Ze cirkelde liefderijk om me heen, zonder in de weg te lopen. Zo kon ze haar zorg aan me kwijt zonder dat die, zoals bij m'n broers, vaak bot werd afgewezen.

M'n vader begreep het net zo min als m'n moeder, maar kon er niets mee. Kijk, met m'n broer, de mannetjesputter, kon hij het gevecht aangaan. M'n vader won ook, meestal. De jongste, die flierefluiter, kon hij in z'n kraag vatten, er weer bij halen en dan was de orde voor even hersteld. Maar ik was voor hem net een klont deeg van de pizzabakker: wat je er ook mee deed, het gaf altijd mee. Slappe hap, vond hij.

Om kort te gaan, m'n oudste broer wilde de mensen om hem heen tot in detail controleren. Mijn jongste broer ontliep ze het liefst, vooral als hij ze lastig

vond. Ik kon het wel zonder al die mensen stellen, dacht ik.

Dat lukte me goed. Op één persoon na, daar kon ik niet zonder. En juist die moet ik missen. Echt tot op het bot van de betekenis missen.